

stappen is heel
verkiezingen voor
gen.
is, dat men ge-
een even ernstig
er ernst en nauw-
ig zou zijn.
D. v. D.

KUNST

ma.
Hollandsch drama
sterdam, 1935.

del is telkens een
niet tot hen die
met een boek
Zijn rustige toon,
de klare eenvoud
e rhythmiek van
elke uitbundig
aamheid.

De zondsmet, „De roode vlek op de sneeuw-
wille” van het pasgeboren kind, voelt hij in
het oude huis telkens weer, omdat hem die zoo
vaak is voorgehouden. Ten slotte gaat hij, tot ver-
wijfeling gebracht, die vereenzelving met het
oude huis. Symbolisch beschrijft Van Schendel
dit weer, hoe het oude huis, dat bijna dreigt in
te vallen op de hoofden der bewoners, telkens
wordt opgekalefaterd. De jongen voelt nu in zich
den pathologische drang, het huis te vernielen.
Zijn telkens ontvluchten heeft hem niet gehaat,
dreigend bleef het huis staan op den achtergrond
en het lokt hem weer naar zich toe.

En wanneer bijna de smet die op hem kleefde
door zijn vader, is weggevaagd, doordat de oude
schulden zijn betaald, begint hij zijn laatste mis-
daad en steekt het huis in brand, waarbij hij zelf
en de oom die het meest gedaan heeft om hem
zonder schande in de wereld te kunnen laten
gaan, bij zijn laatste reddingspoging, omkomen.
Een Hollandsch drama, omdat zoo iets alleen in
Holland zou voorkomen? Zeker niet. Overal waar
zondegevoel den mensch drukt, zonder dat hij
uitkomst weet, zal dit drama zich kunnen af-
spelen. Maar Van Schendel heeft, blijkens zijn
„De Waterman”, het doode christendom van de
wetsbetrachting zonder meer, en het ziekelijke
christendom der wetsverachting leeren kennen. Hij
laat hier „gebonden” zien. „Er is zondigheid,
die zich in bloed wil wasschen”, zegt een oude
dienstbode, en ze raakt daar de kern. Drie men-
schen slaan er in het sombere boek de hand aan
zich zelf, omdat ze niet kunnen komen tot Hem,
die zegt: „Werp al uw bekommernissen op Mij”.

Men heeft dit boek wel genoemd een praedest-
inatie-roman, ten onrechte. Want de verkie-
zing ten eeuwigen leven wordt er niet in gevoeld.
Een dier gebonden zoekt bevrijding door het
luiden der klokken, de Damiaatjes der kruisvaar-
ders, en hij laat nog de blijde klanken der klok-
ken juichen naar den hemel, tijdens den brand
en ondergang van het oude huis. Nog eens een
symbool. In de vreugde, maar dan de vreugde
over de verlossing, ligt de redding besloten.

Van Schendel heeft hier geen christelijk boek
gegeven, daarvoor is de toon te somber, maar wel
een boek, dat bij juiste lezing een scherp licht
doet vallen over een zeker deel van ons christelijk
Nederland. En zoo is het echt een Hollandsch
drama.

Gr.

H. S.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Het Duitsche Nationaal-socialisme.

IV.

De Christelijke Jeugdorganisatie in Duitschland.

Het Nationaal-socialisme heeft er zich van den
beginne aan op toegeleed om de jeugd in zijn rijen
te krijgen. Ook daarin is de N.S.B. een trouwe na-
volgster van haar zusterpartij in Duitschland. Men
wierp zich daar ook met alle macht op de jeugd.
Ongetwijfeld is dat van haar standpunt juist
gezien, daar men zoo rekent met de waarheid van
het bekende gezegde: Wie de jeugd heeft, heeft de
toekomst.

Men gaat daarbij echter heel anders te werk, dan
overigens van „neutrale” zijde meermalen geschied
is, waar men het uit den treure kon hooren: Ge-
moet een kind niet in een bepaalde wereldbeschou-
wing (c.q. de christelijke) opvoeden, maar het laten
opgroeien, en dan zal het vanzelf later wel tot een
keuze komen!

Dat was op dat standpunt dan ook zeer ratio-
neel. Want op die wijze was de opvoeding gods-

dienstloos, en dat wilde men feitelijk zoo hebben.
Dan kwam men zonder moeite aan het doel.

Maar het nationaal-socialisme handelt zoo niet.
Het gaat uit van beginselen, die het de jeugd bij-
gebracht wil hebben, en wil daarmee zoo vroeg
mogelijk beginnen. De jeugd moet onder de bein-
vloeding en bearbeiding van de partij komen!

Reeds vóór ze de macht gekregen had, was het
de N.S.D.A.P. in Duitschland gelukt, een betrekke-
lijk groot aantal jeugdigen onder haar heidschend
vaandel te verzamelen.

Dat is tot op zekere hoogte verklaarbaar.

Want er zit in de N.S.D.A.P. = N.S.B. een ele-
ment, dat de jeugd aantrekt. Dat is de schijn-
bare ijzeren consequentie van het beginsel; het
radicalisme, dat gepredikt werd en wordt, en in
sommige gevallen ook inderdaad toegepast is; n.l.
tegenover de tegenstanders, die terechtgesteld, ver-
bannen of geconcentreerd zijn. Krijgt men echter
met partijgenooten te doen, dan wordt het on-
middellijk verloochend.

Na de inbezitting van de macht, is men er
toe overgegaan, om dien invloed uit te breiden en
te versterken, en heel de Duitsche jeugd daar
onder te krijgen.

Men had in het nationaal-socialistische kamp
een eigen jeugdorganisatie opgebouwd in de zoo-
genaamde Hitlerjeugd, en nu werd het parool, dat
alle jeugdbonden, die een meer sportief karakter
hadden, in de Hitlerjeugd moesten worden op-
genomen. Er werd niet naar gevraagd, of men
wilde: het werd eenvoudig opgelegd.

Behalve dergelijke jeugdbonden bestonden er
echter ook confessionele, zoowel van protestant-
sche als van roomsche zijde. Bij ons is vooral be-
kend de Westduitsche Jongelingsbond.
Toen men er toe overging, om die „neutrale”
bonden in de Hitlerjeugd op te nemen, kwam de
vrees langzamerhand op, dat het ook wel eens
zooover komen kon, dat de meer kerkelijke bonden
en jeugdverenigingen in het zelfde lot zouden
deelen.

Plechtig verzekerde men echter, dat die vrees
volkomen ongegrond was. De „rijksbisschop” in
hoogst eigen persoon gaf deze verklaring af, en
men was weer gerustgesteld.

Heel spoedig zou echter ook voor de zooveelste
maal weer blijken, hoeveel men op plechtige ver-
zekeringen van die zijde rekenen kan. Want er
verliepen niet eens weken over — het duurde
maar enkele dagen — toen dezelfde „rijksbisschop”
de jeugdbonden overgaf aan den algemeenen jeugd-
leider Baldur von Schirach, zoodat ze gewoon
werden opgenomen in de Hitlerjeugd.

Men was door die handelwijze, zooals te be-
grijpen valt, zeer verrast, en bracht bezwaren in
en protesteerde, maar alle pogingen om het ge-
beurde ongedaan te maken, faalden. Het was juist
de bedoeling geweest om de leiding der confes-
sionele jeugdbonden voor een fait accompli
te plaatsen, waarleggen geen maatregelen te nemen
waren.

Met heel veel moeite werd ten slotte bereikt, dat
de confessionele jeugd een avond in de week
mag bijeenkomen, en dan uitsluitend tot het be-
spreken van onderwerpen van religieuze aard.
Alles, wat maar eenigermate naar politiek
vooral, maar ook naar opvoeding in het alge-
meen riekt, is verboden; de opvoeding behoort
bij de Hitlerjeugd thuis!

Het is dan ook niet geoorloofd zich bij dit con-
fessionele jeugdwerk aan te sluiten voor men den
leeftijd van achttien jaar heeft bereikt. Wie zich
vóór dien leeftijd bij een jeugdorganisatie aan-
sluiten wil, moet zich bij de Hitlerjeugd voegen.

En welk een geest daar heerscht, is duidelijk.
De leider er van heeft verklaard, dat de weg van
Rosenberg ook de weg der Duitsche jeugd is. De
jeugd zal dus opgevoed worden in de leer, die
ze tracht terug te voeren tot het oude Germaans-
che heidendom. Ze zal er op gewezen worden,
dat het oude Evangelie uit den tijd is, en dat de
tijd is aangebroken, dat het door een nieuwe
mythe wordt vervangen, die in deze twintigste
eeuw opgekomen is; door de mythe van „bloed en
bodem”, van de verheerlijking van het Duitsche
ras en van den Germaanschen geest.

Hoe de leider er van tegenover het Christendom
staat, kan blijken uit een citaat van een door hem
gehouden redevoering, waarin hij over het Cen-
trum spreekt:

„Maar ik geloof, mijn medestrijders en mede-
strijdsters, dat, wanneer het Centrum Gode zoo
welgevallig was, als het steeds beweerd heeft, de
Almachtige niet geduld zou hebben, dat het nati-
onaal-socialisme dit Centrum stuksloeg. Het heeft
er veel meer van, dat de almachtige Heer aan
Wien ook wij gelooven en Dien ook wij belijden,
niets met hen te doen wil hebben, die tezamen
met marxistische volksverraders eens hun eigen
vaderland in den steek lieten, en die tezamen
met landverraders en misdadige elementen een
politiek van willekeur, brutaliteit en terreur tegen
de nationaal-socialistische beweging dreven”.

In zulk een gedachtenwereld zal de jeugd nu
worden opgevoed, in den echt heidschen geest,
de anti-christelijke theorie van Rosenberg, en door
een leider, die eenzijdig verklaart te gelooven aan
den almachtigen God, en anderzijds Rosenberg wil
volgen, en aan het slot van zijn rede zijn „belij-

denis” uitbrult van zijn geloof aan „Duitschland,
ons eeuwig Duitschland!”

We staan hier dus voor deze feiten, dat het
nationaal-socialisme alles, wat er aan jeugdbon-
den en jeugdwerk bestond, heeft stukgeslagen, ver-
nield en den weeropbouw er van onmogelijk ge-
maakt.

Het wil niet, dat de jeugd wordt onderwezen in
de beginselen van het Woord des Heeren in poli-
tiek en maatschappelijk opzicht. Dat wil het ver-
hinderen; het wil ze in zijn eigen staatkunde en
maatschappijleer opvoeden.

En men houde dit in het oog:

De Duitsche christelijke jeugdbonden waren
principieel niet zoover voortgeschreden, als bij
ons met het jeugdwerk het geval is. Behalve aan
principieele opvoeding werd ook nog veel gedaan
aan ontspanning.

Maar wanneer reeds het Duitsche nationaal-
socialisme zulke jeugdbonden heeft opgeheven
en verboden, behoeven we dan te vragen, wat er
met het vereenigingswerk en jeugdwerk ten on-
zent geschieden zou, ALS eens de N.S.B. de macht
kreeg, daar deze bonden van nationaal-socialistisch
standpunt gezien nog veel gevaarlijker zijn, dan de
Duitsche waren? Want ze voeden bewust op in
de Christelijke wereldbeschouwing, waar het nati-
onaal-socialisme beslist vijandig tegenover staat
ondanks zijn schijnbaar Christelijke leuzen en
frasen.

Laat ons niet denken: Het kon nog wel mee-
vallen! Want het zou niet meevallen!

Dat hebben velen in Duitschland ook gedacht,
en ze zijn bitter ontgoocheld, nu het te laat is!

ALS de N.S.B. de macht kreeg, dan zou ze son-
der genade een einde maken aan al ons jeugdwerk.
Dan was het gedaan met onze Jongelingsbond en
onze Jongelingsverenigingen en haar arbeid; ge-
daan met het werk van „Bouwen en Bewaren”;
gedaan met onze knapen- en meisjesverenigingen.
En niet alleen met de onze, doch evenzeer met
die van de Chr. Geref. broeders en met het Ned.
Jongelingsverbond en den Herv. Bond op Geref.
grondslag en wat er aan christelijke jeugdwerk
moge bestaan. Ze zou alles „stukslaan”, zooals
men het „Centrum” in Duitschland „stukgeslagen”
heeft.

Laten wij daarom op onze hoede wezen, nu het
nog niet te laat is!

O.

B.

MUZIKALE KRONIEK

Rhythmiek-gepeuter en nog wat.

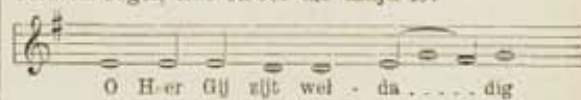
Een ieder weet denklijk wel, dat Luthers „Een
Vaste Burg”-melodie er oorspronkelijk aldus uitzag:

maar dat zij vervlakt is tot den effen zang van
de heele, gelijke noot, evenals onze Psalmen,
die nog vrij wat eenvoudiger waren samengesteld
vanwege het nagenoeg geheel ontbreken van mel-
ismen, d.i. van twee en drie noten op één letter-
greep.

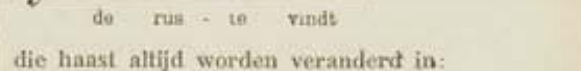
Dat Luthers melodie den weg van al dergelijke
figuraalmusiek gegaan is, kan niemand verwon-
deren die de moeite wil doen, haar nog eens in
de oude verhoudingen van heele, halve en kwart-
noten te repeteeren.

Volkszang voelt zich nu eenmaal niet thuis in
maatmuziek met gesyncopeerde noten — men lette
maar eens op de uitvoering van Psalm 6 in den
eersten regel, hoe stroef die altijd is:

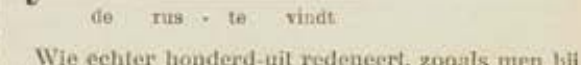

O Heer Gij zijt wel - da dig

en de nog eenvoudiger slotnoten van het geestelijk
lied „Houd Gij mijn handen beide”,

die haast altijd worden veranderd in:

Wie echter honderd-uit redeneert, zooals men bij
de Psalmen gewoon is te doen, dat we weer terug